

Participatiedebat leidt tot erkenning: Wethouder neemt punten EenUtrecht over

Samengevat verslag debat gemeenteraad – 24 november 2022

Voor EenUtrecht is het grondig verbeteren van participatie en zeggenschap in de stad een eerste prioriteit. In het afgelopen half jaar zijn alle voorstellen van EenUtrecht daarover in de gemeenteraad weggestemd met uitzondering van het amendement om in 2023 te starten met een burgerberaad. Kortom, het blijkt nodig om het eerst in de gemeenteraad te hebben over het waarom. Wat is er eerst nodig om de participatie en zeggenschap in Utrecht structureel te verbeteren? Dat was de kernvraag die EenUtrecht inbracht tijdens het debat in de gemeenteraad op 24 november (in de commissie VBF, o.a. voor participatie).

Erken dat het nu niet goed gaat

De meeste partijen in de gemeenteraad zijn dat wel met EenUtrecht eens. Hoewel GroenLinks in het debat vooral begint op te noemen wat er allemaal wel goed gaat. EenUtrecht laat daarentegen zien dat de onvrede in de stad niet zomaar ontstaat. Al bijna tien jaar lang ervaren vele Utrechters dat ze steeds minder te zeggen hebben: zo zijn bijvoorbeeld de wijkraden afgeschaft (in 2018) en er is geen volwaardig alternatief voor teruggekomen, tientallen petities van Utrechters zijn niet of nauwelijks serieus besproken in de gemeenteraad, bij participatie in gemeentelijke projecten mogen burgers vaak een beetje meepraten maar op onderdelen tijdig meesturen of meebeslissen is een hoge uitzondering én maar 34% van de Utrechters geeft aan dat ze denken dat de gemeente iets doet met hun inbreng (inwonersenquête 2021).

Erken dat actieve burgers waardevolle betrokken sleutelpersonen zijn

Vaak worden actieve burgers als ‘boos’ weggezet; als ‘usual suspects’ die opkomen voor een kleine groep en niet voor de zwijgende meerderheid. Volkomen onterecht denken wij. Sterker nog, juist dat maakt vele actieve Utrechters pas echt boos. Tegelijkertijd wijzen wethouders en vele raadsleden erop dat niet alle Utrechters meedoen en participeren; een mantra dat voortdurend wordt herhaald. Maar het één heeft met het ander te maken! Het is vaak die actieve – soms terecht boze – burger die bijna altijd op zoek gaat naar draagvlak bij de bureaus, die met hart voor en kennis van de buurt met goede voorstellen komt én bijna altijd de sleutelpersoon is om de hele buurt te bereiken. Erken dat, ondersteun deze Utrechters in plaats van hen te omzeilen en pas dan zal de participatie ook diverser worden en een veel groter deel van alle buurtbewoners bereiken.

Erken dat de gemeenschap eigenaar is van de eigen leefomgeving

Tot nu toe vinden de meeste raadsleden dat zij alles moeten besluiten, want zij zijn toch democratisch gekozen? Dat is inderdaad zo, maar dat betekent niet dat je alles moet laten uitvoeren door gemeentelijke diensten. Elk besluit van de raad wordt nu omgezet in kaders voor een opdracht waarbinnen wethouders en ambtenaren de uitvoering ter hand nemen. Dat kan diezelfde raad ook doen door een deel direct te gunnen aan bewoners, buurtondernemers en buurt/burgerorganisaties in de gemeenschap; eveneens binnen door de raad vastgestelde kaders én alleen waar nodig met ondersteuning van de gemeente; ofwel met overheidsparticipatie. Dat kan wel degelijk, met als meest aansprekende voorbeeld de gemeente Peel en Maas. Dat gebeurt in Utrecht al met mate. Zo zijn er diverse buurtruimtes in zelfbeheer bij bewoners, is er een sporthal en een zwembad in zelfbeheer, net als dat geldt voor diverse groenplekken en speeltuinen. Maar tijdens een bijeenkomst op het Stadhuis met vele vertegenwoordigers van deze groepen op 15 november jl. bleek dat dit alles met vallen en opstaan gaat, het beter kan en we nog vele kansen op dit terrein in Utrecht onbenut laten.

Zeggenschapsraad van burgers en raadsleden samen?

Daarnaast pleitte EenUtrecht in het debat ervoor om bij alle nieuwe voorstellen voor het verbeteren van participatie en zeggenschap pas een besluit in de gemeenteraad te nemen nadat er door Utrechters serieus iets van is gevonden, bijvoorbeeld door burgers en raadsleden samen in een Zeggenschapsraad hierover te laten adviseren. Diverse partijen vonden dat een goede denkrichting. EenUtrecht vroeg nadrukkelijk de wethouder om een toezegging of zij hier gezamenlijk met raadsleden en burgers op zoek wilde gaan naar een passende vorm. Bijvoorbeeld als formele adviesraad voor de gemeenteraad, net zoals dat nu al het geval is voor financiën en control?

Goed nieuws: wethouder Oosters erkent 'het moet beter' en omarmt de aanpak

Zonder enig voorbehoud erkende wethouder Eva Oosters dat het nu niet goed gaat en écht beter moet op participatie en zeggenschap in de stad, dat actieve burgers meer erkenning verdienen als sleutelpersonen voor de buurt én dat er erkenning moet zijn voor het feit dat burgers feitelijk eigenaar zijn van de eigen leefomgeving. Ook omarmt zij de aanpak van EenUtrecht om nieuwe voorstellen in de raad mét burgers op te stellen en is zij bereid samen met raadsleden en burgers na te gaan op welke manier dat goed kan worden georganiseerd, bijvoorbeeld in de vorm van een adviescollege, ofwel een Zeggenschapsraad.